

”Stipendikertomus: yliop. Erkki Pitkänen 1934.

Matkakertomus

Kuopion Isänmaalliselta Seuralta ja Savolaiselta Osakunnalta saamani stipendin turvin ja tarpeelliset ohjeet saatuani Kuopion Museolla aloitin keräilytyöni, jonka paikaksi sovittiin Riistaveden ja Kuopion pitäjät, kesäk. 18 p:nä.

Koska Riistavesi on yhtenäisempi ja pienempialainen kuin Kuopion pitäjä, päätin kiertää koko Riistaveden pitäjän ja Kuopion pitäjää niin paljon kuin ennätän. Keräilytyöni aloitin kuitenkin kotikylältäni Kurkiharjusta ja sen lähimmästä ympäristöstä, koska esineiden kokoaminen ja edelleen kuljettaminen kävi näin helpommaksi sieltä, kuin sain kotiini koota.

Yleensä pysyin sovitulla alueella, mutta silloin tällöin poikkesin muidenkin pitäjän alueelle, jos tie kulki toisen pitäjän alueen poikki tai minua erikoisesti kehoitettiin käymään jossain talossa, joka oli pitäjän rajan lähellä. Matkani suoritin suurimmaksi osaksi pyörällä., mutta missä pyörällä ei päässyt kuten esim. Riistaveden järvirikkailla saloilla, siellä täytyi kulkea jalan. Esineet kuljetin kantamalla tai pyörän tavaratelineissä, suurimmat kyydityin hevosella laivalaiturin läheisyyteen Kuopioon kuljetettaviksi. Kierrokseni päätin 18/8-34 Siilinjärven alueella Rissalanrannalla.

Ihmiset suhtautuivat ystävällisesti keräilytyöhöni. Sain monenlaista apua mm. venekyytien, tavarainkuljettamisen ja opastuksen muodossa. Varsinkin salojen väestö osoitti suurta ymmärrystä työtäni kohtaan ja siellä oli vielä säilynyt kunnioitus kaikkea vanhaa kohtaan, joten esineetkin olivat paremmin säilyneet. Sitä vastoin maanteiden varsilla ja liikepaikoilla ihmiset olivat välinpitämättömiä koko asialle. Usein sai siellä kuulla juron vastauksen ”ne on tullu poltettua”. Yleensä ei pidetty mitään esinettä sen arvoisina, että niitä olisi kannattanut viedä museoon. Varsinkaan maasta löydetuille esineille kuten saksille ja kivityökaluille ei oltu osattu antaa mitään arvoa. Ne olivat useimmiten säretty tai jätetty kokonaan talteen ottamatta. Tämä johtuu tietämättömyydestä ja tietenkin myös kunnioituksen puutteesta kaikkea vanhaa kohtaan. Keräily olisi pitänyt täälläkin päin suorittaa jo 10–15 v. sitten, sillä viime aikojen touhuisa eteenpäinmeno on hävittänyt kaiken vanhan tieltään.

Nykyisin on kuitenkin ilmennyt ilahduttavaa kotiseutuharrastusta varsinkin nuorisoseurojen keskuudessa, josta yksityiset koditkin saavat vaikutteita. Niinpä Savulahden Nuorisoseuralla oli kotiseutumuseon hanke. Oli kerätty jo muutamia kymmeniä esineitä, joita opettajat olivat hankkineet oppilaille näytettäväksi joko ostamalla tai saaneet lahjaksi ympäristönsä asukkailta.

Sain harvinaisempia esineitä vähänlaisesti, sillä varsinkin Riistavedeltä ja Jännevirralta ovat useat henkilöt jo ennen keränneet. Tuli otettua paljon aivan yleisiä ja ehkä mitättömiäkin esineitä, kun toisinaan piti ottaa

ihmisten mieliksi, joskus taas kun olin jo ottanut jonkun esineen ja myöhemmin löysin mielestäni kauniimman, tuli täten samoja esineitä useampia. Kiviesineitä, joita toisin paikoin sanottiin, "kivihöylän teriksi", on löytynyt aika runsaasti ihmisten puheista päättäen, mutta en saanut niitä juuri ollenkaan, sillä ne olivat kadonneet, kuten edellä mainitsin.

Taikoja ja loitsuja sain vähän, sillä niiden ja esineiden keräily eivät sovi oikein yhteen. Eivät niiden taitajat ilmaise kovinkaan herkästi tietojaan sellaiselle, joka kiertää talosta taloon. Täytyisi oleskella paikkakunnalla pitemmän aikaa, perehtyä ihmisiin ja jos mahdollista samoissa töissä ollen saada vähitellen nämä ilmaisemaan tietonsa. Matkani ei ollut yhtämittäinen. Pidin välillä pienempiä taukoja ja koko heinänteon ajan olin kiertämättä, sillä ihmisiä ei olisi tavannut silloin päiväkausiin kotoaan.

Kaunis kesä teki keräilyn miellyttäväksi ja helpoksi. Oli mielenkiintoista ja hauskaa tutustua täten ympäristöönsä ja sen ihmisiin ja ennen kaikkea opin tuntemaan ja kunnioittamaan muinaisuutta. Keräilymatkani tulee säilymään minulla erittäin kauniina muistona ja olen iloinen, kun olen saanut olla mukana pelastamassa pienen osan muinaisuutta tulevaisuudelle.

Kurkiharjussa syysk. 6 p. 1934

Erkki Pitkänen"